

KUZEY KORE İLE SAVAŞ VE BÖLGESEL DENGELER

Doç.Dr.Sait YILMAZ*

İkinci Dünya Savaşı'nın bitmesi ile Kore yarımadası üzerindeki Japonya hâkimiyeti sona erdi. Ancak, Soğuk Savaş'ın başlaması ile yarımada siyasi olarak ikiye bölündü ve güney kısmı ABD, kuzeyi ise Sovyetler Birliği tarafından işgal edildi. Böylece 38. paralelin kuzeyinde ve güneyinde ideolojik olarak iki farklı Kore devleti ortaya çıktı. 1945'de Japonların çekilmesini müteakip Kuzey Kore'de komünist hükümet kuruldu. 1948 yılında Kim Il-Sung tarafından Kuzey Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti kuruldu ve 1950 yılında bağımsızlığını ilan etti. 1949 yılında Çin'de Komünistler yönetimi ele geçirirken Sovyetler, Kuzey Kore'den çıkmışlardı. Çin, bu dönemde Tayvan'ı işgale hazırlanırken 1950'de Kuzey ve Güney Kore arasındaki savaşın çıkması üzerine bu savaşa öncelik vermek ve müdahale etmek zorunda kaldı. Kuzey Kore'nin 25 Haziran 1950'de Güney Kore'yi işgal etmesi neticesi başlayan Kore Savaşı, Amerika ve müttefiklerinin daha sonra Çin Halk Cumhuriyeti'nin müdahalesi ile uluslararası bir boyut kazandı. 1953 yılında bir ateşkes anlaşması imzalanmasına rağmen iki ülke arasında her an savaş çıkmaya yakın bir gerginlik ortamı günümüze kadar devam etti. Soğuk Savaş boyunca Kuzey Kore toprakları Çin için Japonya ve Güney Kore'ye karşı tampon bölge vazifesi gördü. Uygulanan yaptırımlar ve izolasyon Kuzey Kore'yi Çin'e hep bağımlı hale getirdi.

2003 yılında Kuzey Kore'nin Nükleer Silahların Yayılmasını Önleme Antlaşması'ndan (NPT) çekilmesi üzerine bu ülkeyi nükleer kabiliyetler edinmekten vaz geçirmek üzere Altı Ülke Görüşmeleri (Six Nations Talks) süreci başlatıldı. Çin'in de katkısı ile bazı kesin olmayan sonuçlara varılsa da yapılan görüşmeler Kuzey Kore'ye sadece önemli ekonomik rüşvetler sağladı¹. Sonu gelmeyen ekonomik ambargolar ve BM GK'nin 1874 sayılı karar tasarısı ile uygulanan uluslararası yaptırımlara rağmen, Kuzey Kore nükleer kabiliyetini geliştirmek için elinden gelen çabayı göstermekte ve bu amaçla füze sistemleri geliştirmektedir. 2007 yılında Kuzey ve Güney Kore arasında bir barış anlaşması imzalanmış olmasına rağmen bu barış henüz kâğıt üzerindedir. Bugüne kadar iki ülke arasında genellikle Kuzey'in neden olduğu casusluk, gemilere saldırı ve terör faaliyetleri kapsamında pek çok gerginlik yaşandı. Kuzey Kore'nin elinde 600'den fazla 300 km.nin üzerinde menzili olan kısa menzilli füze, 300 adet 1.300 km. civarına menzili olan Nodong füzesi ve 30 adet menzili 3.000 km.ye kadar olan orta menzilli füze olduğu değerlendirilmektedir². Bu füzeler Japonya ve Guam'ı vurabilir ancak Kuzey Kore, kendisine doğrudan tehdit olarak gördüğü ABD'yi de vurma iddiasındadır. ABD'nin gelecekteki üç önemli nükleer savaş senaryosundan biri olan Kore yarımadasındaki savaş bölgesindeki tüm potansiyel çatışmaların tetikçisi de olabilir. Bu makalede Kore'de muhtemel bir savaşın şekli ve sonuçları ile Kuzey Kore'nin muhtemel geleceğine ve Asya-Pasifik bölgesinde güvenlik komplikasyonlarına odaklanacağız.

Kuzey ve Güney Kore Arasındaki Dengeler

* İstanbul Aydın Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Öğretim Üyesi, Twitter: @DocDrSaitYilmaz

¹ Jim Yardley: *U.S. and North Korea Blame Each Other for Stalemate in Talk*, The New York Times, (August 9, 2005).

² Lee Sanghee: *Thoughts on an "Initiative Strategy" for the Comprehensive Management of North Korea*, The Brookings Institution, (April 2010).

1948 yılında Kore'nin ikiye bölünmesi ile kurulan Kuzey Kore Demokratik Cumhuriyeti babadan oğula geçen bir iktidar anlayışı içinde tek partili bir komünist rejimdir. Aralık 2011'de ölen Kim Jong İl'in yerini bugün 30 yaşın gelen oğlu Kim Jong Un aldı. Kim Jong İl, daha 2008'de en küçük oğlu Kim Jong Un'a yetkilerini transfer etmeye başlamış ve 2010'da dört yıldızlı bir general olarak Halk Ordusu'nun başına atamıştı. Şubat 2011'de ise ülkenin en güçlü organı olan Ulusal Savunma Komisyonu'nun Başkan Yardımcısı yapmıştı. Parçalanan Kore'nin diğer bir parçası olan Güney Kore ise başkanlık sistemine dayalı demokratik rejimle yönetilmektedir. Kuzey Kore'nin 23.1 milyon nüfusuna karşılık, Güney Kore 48.7 milyon nüfusa sahiptir (2008 rakamları). Sadece Seul'de 10.3 milyon kişi yaşamaktadır. Kuzey Kore, kronik olarak yiyecek sıkıntısı içindedir. 1990'lı yıllarda yaklaşık 2 milyon kişi açlık ve kıtlığa bağlı nedenlerden öldü. Bu nedenle, BM tarafından özellikle çocuklara yönelik başlatılan gıda ve yiyecek yardımı günümüzde de devam etmektedir. İki ülke arasındaki en önemli uçurum ekonomi ile ilgili rakamlarda ortaya çıkmaktadır. Kuzey Kore'nin kapalı rejimi ve uygulanan yaptırımlar ülkeyi kurulduğundan beri zor şartlar altında tutmuştur. Kuzey Kore'nin 40 milyar \$ olan (12 milyar \$ dış borç) GSYİH'na karşılık güneyin GSYİH'ı 890 milyar dolardır.

Kuzey'in yıllık ihracatı bir milyar \$ iken, Asya kaplanı olan güneyin 320 milyar \$'dır (2006-2007 rakamları). Kuzey Kore'nin ihracat ürünleri arasında askeri ürünler ve makine yapımı, kimyasallar, madencilik, metalürji öne çıkmasına rağmen bu ürünler ülkeye uygulanan ticaret yasaklarından önemli darbe yemektedir. Kuzeyin en çok ihracat yaptığı ülkeler; Japonya % 28, Güney Kore % 21, Çin %5, Almanya % 4'dür. Kuzey Kore'nin ithalatı ise; Çin %33, Japonya %17, Rusya %5 şeklindedir. Kuzey Kore'ye yönelik olarak nükleer ve balistik füze faaliyetleri ile insan hakları ihlallerinden dolayı uygulanan yaptırımlar BM dışında ABD, Japonya ve Güney Kore başta olmak üzere pek çok ülkenin özellikle ekonomi ve ticaret alanındaki kısıtlamalarını içermektedir. BM yaptırımları içinde; Kuzey Kore'ye giren ve çıkan tüm kargo üzerinde denetim yetkisi, yasaklanmış malzeme taşıyan Kuzey Kore deniz araçlarına yönelik kısıtlamalar bulunmaktadır. BM Yaptırım Komitesi tarafından 1874 no.lu karar ile Kuzey Kore'nin ana nükleer tesislerini kontrol eden sekiz Kuzey Kore kurumu ve ticaret şirketleri kara listeye alınmıştır. 1695 no.lu karar ile Kuzey Kore'nin kitle imha silahlarına yönelik her türlü programda kullanabileceği materyal, teknoloji ve ekonomik kaynakların ticaretine yasak getirilmiştir. ABD ise kendi şirketlerinin Kuzey Kore banka ve ticaret şirketleriyle silah anlaşmaları ve silah satışına yönelik işlemlerine yasak getirmiştir. Kuzey Kore'den ithal edilen malların onaylanması gerekmektedir. Japonya, kriz dönemlerinde Kuzey Kore ile tüm ithalat ve ihracatını ve bu ülkenin deniz araçlarının limanlarına girişini yasaklamaktadır.

Kuzey Kore, bütçesinin üçte birini sürekli savunmaya harcayan askeri bir devlettir. Kuzey Kore Ordusu 1.19 milyon aktif ve 7.70 milyon rezerv personele sahiptir. Kuzey Kore İşçi Partisi Şartnamesi, ordunun görevinin Güney Kore ile birleşmesini sağlamak olarak belirlemektedir³. Kuzey Kore Ordusu bu görevi başarmak için yıldırım harekâtı stratejisi öngörmekte, sürpriz bir saldırı ile güneyi işgale başlayarak, ABD yardım etmeden savaşı sonlandırmayı hedeflemektedir. Bu nedenle Kuzey Kore Silahlı Kuvvetleri asıl taarruz kuvvetlerini desteklemek ve geri bölgelerde saldırılar yapmak için özel kuvvetlere odaklanmıştır. Yaklaşık 180.00 kişilik bir özel kuvveti olduğu değerlendirilmektedir. Kuzey Kore'nin kitle imha silahları Güney Kore için en büyük tehdittir. 1962 yılında Kuzey Kore, Pyongyang'ın kuzeyindeki Yongbyon'da nükleer enerji araştırma kompleksini kurdu. 1974'de

³ ROK Ministry of National Defense (MND): 2008 Defense White Paper, pp.26-40.

Uluslararası Atomik Enerji Ajansı'na (IAEA) katıldıktan itibaren nükleer denetim konusunda pek çok çekişme oldu⁴ ve bugüne kadar üç nükleer deneme yaptı. Öte yandan nükleer silahların gölgesine kalsa da Kuzey Kore süper bio-kimyasal silah kabiliyetlerine sahiptir. Halen depolarında 2.500-5.000 ton kadar kimyasal silah maddesi olduğu sanılmaktadır.

Olası Bir Savaşın Şekli ve Sonuçları

Amerikan ulusal güvenliğini uzun vadede tehdit eden iki alan Batı Pasifik ve İran Körfezi'dir. ABD'nin Doğu Asya ve Pasifik'te 78.000 askeri (Güney Kore'de 28.500) bulunmaktadır. Japonya'daki Okinawa adasında bulunan üssü ise diğer bir önemli takviye noktasıdır. 2005 yılında Japonya'daki ABD varlığı 50.000 kişi idi. Güney Kore ve Japonya, ABD'nin müttefiki ve nükleer şemsiyesi ile birlikte koruması altındadır. Kore yarımadasındaki savaş; ABD'nin Uzak Doğu'daki Güney Kore, Japonya ve Filipinler gibi savunma garantisi verdiği müttefikleri ile ilişkilerinde önemli bir test olacaktır. Bu savaşta hava kuvvetleri ve konvansiyonel güçlerin rolü sınırlı olacak, füze ve gerilla savaşı öne çıkacaktır. Büyük kayıplar vermektense çekinen ABD, gerilla savaşına girmek yerine Kuzey'e karşı nükleer kartını geliştirmektedir. Ancak, Kuzey Kore'nin de New York'u vurma ihtimali ABD'nin uzun yıllardır kâbusudur ve füze kalkını projesinin gerekçelerinden birisidir. ABD savunma garantisinin işlememesi özellikle Japonya üzerinde etkili olacak, Asyalılaştırma (Asianization) ideolojisi kendi güvenlik gündemine uygun ve bağımsız Japon askeri yapılanmasını hızla hayata geçirecektir. Muhtemel bir Kuzey-Güney Kore Savaşı'nın ölümcül sonuçları ABD topraklarına da yansiyabilir. Bu durum ABD kamuoyunda yaratacağı yaygın tepkinin yanında, ABD'nin müttefiklerine yönelik savunma yükümlülüklerine ilişkin göstereceği zafiyetle birlikte sadece Uzak Doğu'dan silinmesine değil, küresel hegemonya konumundan da vazgeçmesine neden olabilir. Kısaca, Kore Savaşı, ABD'nin jandarma görevini bıraktığı çok kutuplu bir sisteme geçiş için katalizör görevi oynayabilir.

ABD'nin kendi kabuğuna çekildiği yeni dünyada artık Rusya ve Çin gibi bölgesel güçler öne çıkacağından çatışmaların doğası ve niteliği çok değişecektir. İster istemez bu senaryo bize şu soru soruyu sordurmaktadır; Acaba muhtemel bir Kore Savaşı Çin'in komplosu olabilir mi? Hatta ABD'yi vuracak kabiliyeti Çin kendisi mi vermiştir? ABD'nin hedef haline geleceği bir Kore Savaşı Çin için bir taşla pek çok kuş demektir. Hele yanı başında yıllardır bekleyen Tayvan krizini de böylelikle aradan çıkarmak varken. ABD son yıllarda hassas güdümlü mühimmat veya akıllı bombalar üzerindeki tekeli kaybetti. ABD'nin stratejik rakibi ve Kuzey Kore'nin kadim dostu Çin ise, artan sayıda hassas güdümlü balistik ve cruise füzeleri imal etmektedir. Bu füzelerin hedefi Batı Pasifik'te Japonya-Okinawa adasındaki Kadena gibi Amerikan üsleri olacaktır. Çin hava ve deniz kuvvetlerini yüksek hızlı anti-gemi cruise füzeleri ile donatarak ABD gemilerini hedef almakta ve yeni DF-21 anti-gemi füzeleri geliştirmektedir. Bütün bu hazırlıkların nedeni Çin'in ABD ile savaş yapmak istemesi değil Batı Pasifik'te askeri denge kurarak ABD'nin güvenlik ortakları Japonya, Güney Kore ve Tayvan'a yeterli askeri destek vermesini önlemek, böylece bölgenin Finlandiyalaştırmasını sağlamaktır. Çin, Tayvan, Vietnam ve Filipinler arasında Spratly adalarına sahip olmak için devam eden çatışma riski ve Çin'in sürekli olarak yeni taşıyıcı filolar edinmesi ABD'nin Güney Çin denizindeki müttefiklerini tehdit etmektedir.

---

⁴ Cho, Sung-Ryul: *Resolving the North Korea Nuclear Issue and Ways for International Coordination*, (2010), p.1.

Kore yarımadası gelecekte Kuzey'in kendine göre geliştirdiği bir kriz yönetim anlayışı sonucu ani başlayan ve çok yıkıcı bir savaşın alanı olabilir. Bu savaş Kuzey'in Güney'i kısa sürede işgal etme niyetine uygun konvansiyonel bir savaş senaryosu ile başlayacak ancak nükleer silah kullanımının kaçınılmaz olduğu bir çatışmaya dönüşecektir⁵. Kuzey Kore'nin Güney'i işgali ABD tarafından güçlü bir karşılık verilmedikçe son bulmayacaktır ve bu durum işgale karşılık nükleer silah kullanımını zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle Kuzey Kore'nin nükleer silah isteğinin temel nedeni Güney'i işgal etmesine karşılık olarak ABD'nin nükleer silah kullanmasına karşı koymaktır. Kuzey Kore'ye karşı koymak için askeri seçenekler çok sınırlıdır ve bu ülkeye karşı istihbarat çok zayıftır. Üstelik Kuzey Kore, uzun yıllardır ABD'nin nükleer saldırısına hazırlanmakta ve yer altında köstebek bir toplum yaratacak kadar yer altı sığınağı geliştirmiş, askeri hedefler sıkı şekilde koruma altına alınmıştır. Üstelik Kuzey Kore'deki bir nükleer patlama hava koşullarına bağlı olarak komşu ülkeleri de (özellikle Güney Kore ve Japonya) etkileyebilecektir. 5 Kilotonluk küçük bir nükleer bombanın bile Japon Denizi'ne ulaşacağı hesaplanmaktadır. Öte yandan uzun menzilli balistik füze kullanımı ise her ikisi de nükleer silah kullanımına karşı olan Japonya veya Rusya'nın iznine tabidir. Ocak 2011'de ABD Savunma Bakanı Robert Gates, Kuzey Kore'nin 5 yıl içinde ABD'yi kıtalararası balistik füze ile vuracak bir kabiliyet kazanabileceğini açıklamıştı. Ekim 2011'de Güney Kore, Endonezya ve Japonya'ya ziyaretlerde bulunan ABD Savunma Bakanı Panetta, Kuzey Kore'nin ciddi bir tehdit olduğunu ve provakasyonlarına karşı bölgedeki varlıklarını artıracaklarını açıkladı⁶.

ABD'nin yakın zamanda füze savunma sistemi kapsamında bölgeye taşıdığı kabiliyetler ve kuvvet takviyeleri, bölgede tırmanmayı artırmak yanında Çin'in vereceği karşılığı ölçmek için de yürürlüğe konan bir oyunun parçasıdır⁷. Bu aynı zamanda Japonya'nın silahlanması yanında Güney Kore ve Japonya arasındaki askeri işbirliğini geliştirmeye yönelik bir plandır. Son zamanlarda Kuzey Kore'nin yaptığı test ve denemeler ABD ile olan ilişkileri kadar Asya-Pasifik güvenliği için de önemli veriler ortaya çıkarmıştır. 12 Şubat 2013 tarihinde yaptığı yeraltındaki nükleer deneme için BM GK'de Çin'in bile Kuzey Kore'ye karşı oy vermesi bu ülkenin desteğinin sonsuz olmadığını bir kanıttır. Kuzey Kore, bu da yetmemiş gibi 1953 yılındaki ateşkesi de askıya alarak, savaşı yeniden başlatma tehdidinde bulundu ve ABD'ye yönelik planlarını medyaya yansıttı. Kuzey Kore'nin davranışlarının tahmin edilemez hale gelmesi, işin içinde nükleer silah kullanımını riskinin büyük olması tüm bölge için durumu daha da ciddi hale getiriyor. İyimser olmamız gereken konu Kuzey Kore'nin henüz nükleer silah kabiliyetlerini kullanacak hale gelmemiş olması ve kendisine bir saldırı olmadıkça bunları kullanmaya yeltenmeyeceğidir. Ancak, ABD'nin bölgeye gönderdiği görünmez (stealth) uçak kabiliyetleri önleyici darbe konsepti kapsamında Kuzey Kore'nin nükleer kabiliyetlerini vurmaya kalkarsa, o zaman Kuzey Kore'nin vereceği tepki büyük risk oluşturabilir⁸. Bunun yanında Kuzey Kore'nin Güney Kore'ye yoğun topçu ateşi açarak gerginliği artırması karşısında, ABD ve Güney Kore'nin vereceği askeri tepki de tırmanma yaratabilir.

---

⁵ Bu nedenle söz konusu savaş senaryosu 'Nuclear Nightmare' olarak adlandırılmaktadır.

⁶ Robert Burns: *Panetta discusses North Korea, Cuts with Troops*, The Associated Press, (Oct 26, 2011).

⁷ Rodger Baker: *China and North Korea: A Tangled Partnership*, Stratfor, (April 16, 2013).

⁸ George Friedman: *Considering a Departure in North Korea's Strategy*, Stratfor, (March 12, 2013).

Kuzey Kore'nin Geleceği; Görüşmeler, Trendler..

1950 yılındaki savaştan beri Kuzey Kore rejimi 'Bitmemiş Devrim' ilkesi ile içerideki rakiplerini caydırmakta, iç sorunları dış faktörlere bağlama stratejisi uygulamaktadır. 2008 yılında Güney Kore Devlet Başkanı olan Lee Myung-bak, Kuzey Kore için "Karşılıklı Çıkarlar ve Ortak Refah Politikası" izledi. Böylece barış, ekonomi ve mutluluk toplumu kurmak için barışçı bir birleşme öngörülüyordu⁹. Bunun için de önce kolay olan sorunlar çözülecekti ama bu politika bugüne kadar Kuzey Kore üzerinde herhangi bir değişiklik yaratmadı. Kuzey Kore nükleer silahları rejimin ayakta kalması için en önemli vasıta olarak görmektedir. Kuzey Kore, yapılan görüşmelerde bazı öneriler yaptı¹⁰; (1) Hâlihazırdaki ateşkes süreci barış durumuna çevrilmelidir. (2) Nükleer silah bakımından güçlü ülkelerin diğer ülkelere çifte standart uygulamasına son verilmelidir. (3) Nükleer görüşmelerin başlaması için tüm yarımadanın nükleer silahlardan arındırılması söz konusu olmalıdır. Daha sonra Kuzey Kore şunları istedi¹¹; (1) Barış Anlaşması Kuzey Kore, Çin ve ABD arasında (Güney Kore değil) imzalanmalıdır. (2) Güvenlik konusunda ABD ile iki taraflı istişarede bulunulmalıdır. (3) Altı-Taraflı Görüşmelerin başlaması için Kuzey Kore'ye uygulanan yaptırımlar kaldırılmalıdır. ABD'nin Kuzey Kore politikası ise nükleer programdan vazgeçmesi halinde bunu yerine getirecek her safhada cazip ödüller sunmaktı. Bunun aksi yönünde ise kuvvetli yaptırımlar söz konusu idi. ABD, bu kapsamda hazırladığı Kapsamlı Paket bazı elle tutulur sonuçlar vermesine rağmen Aralık 2009'da görüşmeler kesildi ve bir daha Altı-Taraflı Görüşmelere dönülmedi. Çin aktif işbirliği yapmadığı için ekonomik yaptırımlar da beklenen etkiyi sağlamadı.

Kuzey Kore rejiminin muhtemel geleceği ile ilgili pek çok çalışma yapılmıştır. Gelecek ile ilgili üç Kuzey Kore modeli öngörülebilir. Birinci olasılık, Kuzey Kore yönetiminin mevcut kapalı rejim sistemini değiştirerek kendi içinde çok partili demokratik bir yapıya kavuşması, ekonomide yapacağı reformlar ile Çin benzeri bir modele geçerek dışa açılması ve Batı ile sorunlarını zaman içinde karşılıklı güvене dayanarak aşmasıdır. Bu çözüm Kuzey Kore için en sağlıklı yol olarak gözükmektedir. İkinci yol, bunu kendi yönetimi yapmayacaksa halkın kendisinin yapması ve rejimin halk eli ile değişmesidir. Ancak bu devrimsel yöntem ülkeye kaos da getirebilir. Üçüncü yol ise ülkenin mevcut rejim ile çürümeye devam etmesi, yani kendi kendine intihar etmesidir. Sonuçta ülkenin geleceği elit dinamiklerine, yapılan reformların başarılarına, ordu içindeki trendlere, ideolojik kaymalara ve liderliğin başarısı ile nihayet Çin'in Kuzey Kore'ye ilişkin politikasına bağlı olacaktır. Rejimin istikrarı büyük ölçüde yapılacak ekonomik reformlara bağlıdır. Örnek olarak, Çin ve Vietnam ekonomik reformlar ile rejimin istikrarını sağlamışlardır. Özetle rejimin dönüşüm veya çökmekten başka bir seçeneği yoktur yoksa statüko ve yalnızlık devam edecektir.

Kuzey Kore'nin yeni lideri Kim Jong Un iktidarını sağlamlaştırma yolunda nükleer programıyla ilgili altılı görüşmelerin yeniden başlatılması için acele etmemekte ve bazen saldırgan politikalar izlemektedir. Ülkede kısa vadede çetin bir iktidar mücadelesi ya da bir askeri darbe de öngörülüyor. Ortadoğu'dan sonra şimdi Asya-Pasifik'e yönelen ABD için Kore Yarımadası, tıpkı İran ve Arap Yarımadası gibi değerli bir oyun sahasıdır. Bu bölgede de güvenlikleştirme yolu ile kendine

⁹ ROK Ministry of Unification, Policy of Mutual Benefits and Common Prosperity (2008). <http://www.unikorea.go.kr/eng/default.jsp?pgname=LIBpublications>.

¹⁰ IISS & Korean Foundation, "Fostering International Dialogue and Korean Security," (November 29, 2009, Held in IISS, London).

¹¹ Yonhap News (January 21, 2010).

müttefikler ve üsler bulmakta, savunma başta olmak üzere çeşitli ekonomik sektörlerine pazar yaratmaktadır. Batının yaptığı her zamanki gibi büyük ölçüde şeytanlaştırma üzerine kurgulanmış bir algılama yönetimidir. Otoriter ve nükleer silah edinmeye çalışan bir lidere karşı ABD gene iyi adam rolü ile kendi çıkarlarını sağlamak için meşruiyet örtüsü sağlamaktadır. Kuzey Kore'ye göre barış anlaşması uygulanmadan yani yarımada güvenliğe kavuşmadan sadece nükleer silahlardan arınmaya çaba harcamak doğru değildir. Gerçekçi bir çözüm nükleer silahlardan arındırma yanında barışın kurulması ve birleşme vizyonu ile birlikte ele alınmalıdır.

Sonuç; Türkiye İçin Dersler

Irak, İran ve nihayet Kore krizi göstermektedir ki büyük güçler kendi çıkarları söz konusu olduğunda bir zamanlar müttefikleri olan daha küçükleri çabuk unutabilmektedir. 21. yüzyıl güvenlik ortamı son derece kaygan bir zemine sahiptir ve bu zeminde önceden kazanılmış müttefiklerin ve savunma garantilerinin pek fazla hükmü yoktur. Ülkeler, güvenlikleri söz konusu olduğunda kendi kendine yetecek savunma kabiliyetleri edinmedikçe dışa bağımlı olacak ve bağımsız politikalar üretemeyecektir. Politik olarak Türkiye'ye buradan çıkarılacak ders, öncelikle müttefiklerinin değil kendi ülke çıkarlarını gözeten, uzun vadeli politikalar izleme gereğidir. Öte yandan muhtemel savaş senaryoları göstermektedir ki geleceğe savaşlarında füze savunması ve nükleer silah kullanımı öne çıkacaktır. Bu açıdan bakıldığında Türkiye için özellikle hava savunma sistemleri ile birlikte uzaya dayalı haberleşme ve yönlendirme sistemleri ihtiyacının alarm verdiğini söyleyebiliriz. Türkiye, çıkarları ters düştüğünde büyük güçlerden biri ile yakın coğrafyada girebileceği bir çatışma senaryosuna uygun bağımsız savunma kabiliyetlerini geliştirmek zorundadır. Buna özellikle taktik kapsamındaki nükleer kabiliyetler de dâhil edilmedir.